

**DEVLET KONSERVATUVARLARI MÜZİK BÖLÜMÜ
YAYLI ÇALGILAR ANASANATDALI ÖĞRENCİLERİNİN
ENSTRUMAN ÇALMADA EZBERİ KULLANMA
DURUMLARI
(Hacettepe Üniversitesi Örneği)**

Seda Eren¹ Ahmet Serkan ECE²

- 1.Denizli Hakkı Dereköylü Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Öğretmeni.,
E - mail : sedaeren2004@yahoo.com
2. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğit. Böl.
E - mail: ece_a@ibu.edu.tr

ÖZET

Bu araştırma, yaylı çalgılar eğitiminde önemli bir yere sahip olan ezber çalmanın, devlet konservatuvarlarındaki yerini, önemini, gerekliliğini vurgulamak, ayrıca konservatuvarlarda kullanılan ezber yöntemlerini belirlemek ve ezber çalma ile ilgili karşılaşılan sorunlara çözüm önerisi getirmek amacını taşımaktadır. Amacı gerçekleştirmek için Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Yaylı Çalgılar Anasanat Dalında, İlköğretim ve Lise devresinde okuyan 64 öğrenci ve bu öğrencilerin derslerine giren 14 öğretmenle, veri toplama yöntemi olarak görüşme yöntemi uygulanmıştır. Görüşme yapılan öğrenci ve öğretmenlerin ezberi kullanma durumları, ezberi yaparken hangi yöntemleri kullandıkları konularında görüş ve önerileri alınmıştır. Elde edilen veriler çizelgelerle belirtilmiş yüzde ve frekans değerleri hesaplanarak incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Müzik Eğitimi, Yaylı Çalgılar, Ezber

**THE USE OF MEMORIZATION IN PLAYING
INSTRUMENTS OF STUDENTS AT STATE
CONSERVATORY MUSIC DEPARTMENT STRINGED
INSTRUMENTS PROGRAM
(Sample of Hacettepe University)**

Seda Eren¹ Ahmet Serkan ECE²

1.Denizli Hakkı Dereköylü Anatolian High School of Fine Arts Music Teacher

E - mail : sedaeren2004@yahoo.com

2.Abant İzzet Baysal University Faculty of Education Department of Fine Arts Education

E - mail: ece_a@ibu.edu.tr

ABSTRACT

This study is examined the place in the education of state conservatoire, importance, emphasis of necessity, and also definition of the methods of memorization which are used in conservatoire and bringing solutions to the problems of the playing from memory which has an important place in the education of string instruments. Interview method as a gathering information procedure is implemented to perform this purpose at Hacettepe University State Conservatoire String Instruments Sciences with 64 students who are studying at primary and high schools and 14 teachers of them. The opinions and suggestions of teachers and students have been taken about statue of using memory and which kind of methods they are using during memorization.

The observed results are examined with the calculation of illustrated percentage frequency values.

Key words: Music Education, String Instruments, Memorization

GİRİŞ

İnsan, zekâsıyla diğer canlılardan ayrılan bir varlıktır. Bu varlık düşünme, hatırlama, öğrenme vb. gibi özelliklerle donatılmış bir şekilde dünyaya gelmektedir.

İnsan beyni çok karmaşık bir sistemle düzenli çalışmaktadır. Burada öğrenme işlemi gerçekleşmektedir. Birey dışarıdan veya içeriden aldığı bütün verileri belleğe (hafızaya) atar ve yeri geldiği zaman da bu verileri kullanır. İşte bu noktada öğrenme gerçekleşmiş olur.

Öğrenme ve bellek farklı anlamlara sahip olsa bile birbirlerini destekleyen kavramlardır. Öğrenme, davranış değişikliği oluşması için bir süreç olurken, bellek geçmiş deneyimlerin hatırlanmasıdır.

Markowitsch'e (2004) göre bellek, düşüncelerimizi, algılarımızı ve deneyimlerimizi bir arada tutan yapıştırıcıdır.

Alsan'a göre sisteme önce bilgi yüklenir (kodlama) ; sonra bu bilgi zamanla unutulmayacak şekilde saklanır (depolama) ve nihayet saklanan bilgilere erişilir (bilgi erişim). Bu üç süreç farklı olmakla birlikte birbirine bağlıdır. Birinin bozulması hepsini etkiler (Ayçiçeği, 1996: 52).

İnsan beyni ve bellek üzerine yapılan araştırmalarda bellek, duyuşal, kısa süreli ve uzun süreli olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.

Bilgi önce duyuşal bellekten dikkat, algı ve ön öğrenmeler doğrultusunda kısa süreli belleğe geçmekte, burada kodlanıp ve kısa süreli depolanıp gerekli olanlar tekrar ile uzun süreli belleğe geçmektedir. Gereksiz bilgiler ise uzun süreli belleğe geçmeden yok olmaktadır. Uzun süreli bellekte bilgi depolanarak tekrar kullanılmak üzere sonsuza kadar saklanmaktadır.

Müzik eğitiminde de bellek kullanımı ve ezber oldukça önemli bir yere sahiptir. Müzik eğitiminde ezber, müziksel belleğe kayıt etme işlemidir.

Müziksel bellek'le ilgili birkaç tanım şöyle sıralanmaktadır;
Müzikal etki ve ayrıntıları akılda tutarak, bir müzik aleti üzerinde hepsini yeni baştan icra edebilme gücüne müzik belleği denir (Fenmen, 1991: 44).

İşitilen yazılan, görülen, dinlenen, söylenen, çalınan müzikleri ya da müziksel öğeleri, bıraktıkları izler yoluyla akılda tutma, saklama ve gerektiğinde hatırlama gücüdür. Müziksel bellek, algılamanın ya da algılanan duyumların niteliğine göre işitsel, görsel, dokunsal, devinişsel ya da kassal olmak üzere çeşitlilik gösterir (Uçan,1994: 20).

Müzikte ezberin gerekliliği farklı yerlerde, farklı amaçlarda ve boyutlarda öne çıkmaktadır. Örneğin çaldığı, söylediği ya da yönettiği eseri ezbere bilen bir müzisyenin performansındaki başarı aynı işlemleri nota okuyarak yapmak zorunda kalan müzisyene oranla daha fazla dikkat çekmektedir. Performansın yanı sıra çalgı eğitimcilerinin eserin dönem özelliklerini, teknik zorluklarını ezbere çalarak göstermesi ya da öğrencisine uygulatması ve ondan eseri ezbere istemesi derslerde kullanılan yöntemler arasındadır.

Ezberleme işlemi, yani belleğe alma işlemi çok tekrarla olabildiği gibi bireyin bilinçli yöntemlerle çalışmasıyla da gerçekleşebilir. Bilindiği gibi en ilkel ezberleme yöntemi fazla tekrarla elde edilen yöntemdir. Birey çalacağı eseri ya da etüdü o kadar çok tekrar eder ki artık parmaklar otomatikleşmiş ve eserin melodisi, beyinde iyice yer etmiştir. Kısaca çok fazla çaba sarf etmeden dinlenen yani dikkat edilen bir müzik eseri duyuşal bellekten geçtikten sonra kısa süreli bellekte yer alır, birey tekrar etme yöntemini de kullanarak diğer ezberleme yöntemleriyle eseri uzun süreli belleğe gönderir. Böylelikle eser daha sonra tekrar kullanılmak üzere orada depolanır.

Ezberleme yöntemi deyince, akla ilk gelen bir bakıma çalışma yöntemidir. Birey çalışma işlemini bitirdikten sonra eserin tümünü ezber çalabilir düzeye gelebilir.

Fenmen (1991,44)'e göre müziksel bellek, şu yöntemlerle çalışarak geliştirilebilir;

- 1.Kulakla ezberleme (Ses yüksekliğinin ve şiddetinin ezberlenmesi)
 - 2.Göz ile ezberleme (Kâğıt üzerinde yazıların, değer - şekil olarak notaların ve tuşe üzerindeki yerlerin ezberlenmesi)
 - 3.El ve kol hareketlerini ezberlenmesi (Eseri uzun zaman çalarak hareketleri otomatikleştirme ve ritmik hareketlerin ezberlenmesi)
 - 4.Zekâ ile ezberleme (Eseri muhtelif yönlerden analiz ederek ezberleme)
- İyi bir müziksel bellek, yukarıdaki yöntemlerin hepsini aynı anda kullanarak çalışan bellektir.

Bahsedildiği gibi öğrenme eylemi gerçekleşmeden ezberleme gerçekleşemez. Burada öğrencinin çalışma yöntemleri ve öğretmenin yol gösterici rolü çok önemlidir.

Bu doğrultuda bir eseri veya etüdü uzun süreli belleğe alırken çalışılacak yöntemler şöyle özetlenebilir:

- 1.Ön öğrenmeler
- 2.Eserin baştan sona görsel olarak incelenmesi
- 3.Eserin baştan sona bir kez çalınması
- 4.Eserin armoni, form, ritim vb. analizlerinin yapılması
 - a.Teknik analizin yapılması
 - b.Parmak numaralarının belirlenmesi

- 5.Yay tekniğinin belirlenmesi
- 6.Yavaş ve dikkatli alıştırma
- 7.Ezbere alma çalışmaları
- 8.Eserin bütün özelliklerini bilerek ve uygulayarak belirli aralıklarla sürekli tekrar
- 9.Yorum

Yukarda açıklanan bu çalışma yöntemleri aynı zamanda ezberleme yöntemleri olarak ta düşünülebilir. Çünkü öğrenilen bilgi aynı zamanda belleğe da alınmış demektir

Ön araştırmada, Güzel Sanatlar Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalının ve Güzel Sanatlar Liselerinin öğretim ve sınav programları incelenmiş ve ezberin kullanımıyla ilgili veriye rastlanmamıştır. Konservatuvarlara yönelik yapılan ön araştırmada ise, yaylı çalgılar anasanat dalı öğrencilerinin vize ve final sınavlarına yönelik öğretim programları ve sınav yönergeleri incelenmiş, ezberin önemli bir yere sahip olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra araştırmalarda öğrencilerin solistlik performanslarında ezberi sıklıkla kullandığı ve bazı konservatuvar öğretmenlerinin de derste öğrencilerden ezbere çalmalarını ve çalışmalarını istediği belirlenmiştir. Ön araştırmadan elde edilen bu veriler doğrultusunda araştırma, ezberin sıklıkla kullanıldığı devlet konservatuvarlarına yöneliktir.

Bu bağlamda araştırmanın problem ifadesi ‘Devlet konservatuvarları İlköğretim ve Lise Devresi Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı öğrencilerinin, ezberi kullanma / ezber çalma durumları nelerdir? ’ sorusu ile belirlenmiştir. Bu araştırmanın amacına ulaşabilmesi için aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır.

1. Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuarı İlköğretim ve Lise Devresi Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı öğrencilerinin hazır bulunuşluk düzeyi (ön öğrenmeleri, istek ve beklentileri) ezber aşamasına ne derece yansımaktadır?
2. H. Ü. D. K. İlköğretim ve Lise Devresi Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı öğrencilerinin ezber çalma aşmasında kullandıkları yöntemler nelerdir?
3. H. Ü. D. K. İlköğretim ve Lise Devresi Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı öğrencilerinin, ezber çalma / ezber kullanma aşamasında karşılaştıkları güçlükler var mıdır? Varsa kendilerince bu güçlükleri aşmak için ne gibi çalışmalar yapmaktadırlar?
4. H. Ü. D. K. İlköğretim ve Lise Devresi Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı öğrencilerinin ve öğretmenlerinin ezber çalma konusunda görüş ve önerileri nelerdir?

ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırma, Devlet Konservatuvarları Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı'nda eğitim gören öğrencilerin, ezberi kullanma durumlarını (mevcut durum değerlendirmesi), ezberin çalgı eğitimlerindeki yerini ve önemini belirleme, aynı zamanda bu konuya ilişkin öğrenci ve öğretmenlerin görüşlerini değerlendirme amacını taşınmaktadır.

İLGİLİ LİTERATÜR

Bu bölümde yerli ve yabancı kaynak taraması yapılmış ve konu ile ilgili yayın ve araştırmaların, kısaca özetleri sunulmuştur.

Araştırma ile ilgili kitaplar;

Mithat Fenmen, “Müzikçinin Elkitabı” Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 1997, Ankara

Ahmet Say, Mithat Fenmen' in yıllar önce yazdığı “Piyanistin Kitabı” adlı çalışmayı tekrar Müzikçinin Elkitabı adıyla yayınlamıştır. Kitapta sanatçının kısaca hayatı anlatılmış, müzikte ifadenin tanımı ve nasıl olması gerektiği açıklanmış, çalgı tekniği, müzik öğretim ilkeleri, solfej öğretimi, müzik formları, piyano edebiyatının tarih boyunca gelişimi konuları hakkında öğretici bilgiler verilmiştir.

Hazırlanan bu kitap yapılan bu araştırmaya ezber yöntemlerinin belirlenmesi ve nasıl ezber yapılması gerektiği gibi konularda önemli ölçüde katkıda bulunmuştur.

Prof. Dr. Nuray Senemoğlu “Gelişim – Öğrenme ve Öğretim - Kuramdan Uygulamaya” , Gazi Kitabevi, 2001, Ankara

Senemoğlu bu kitabında, bilgiyi işleme kuramını açıklayarak, bellek türlerini, bilginin belleğe aktarılmasında etken olan faktörleri ve eğitimde bu faktörlerin nasıl kullanılması gerektiğini açıklamıştır. Böylece eğitimin bir boyutu olan müzik eğitimine de bir nevi açıklık getirmiştir.

Araştırma ile ilgili tezler,

Gülseven Kanizi, “Piyano Çalmada Ezber”, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ocak 1999, Ankara

Gülseven Kanizi, piyano eğitiminde ezber çalmanın önemini ve gerekliliğini vurgulamak amacıyla Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümünde çalışmasını gerçekleştirmiştir. Bu çalışmada bir müzik parçasının ezberlenmesinde izlenmesi gereken yol, yöntem ve teknikler incelenmiş ve

bunlara ne kadar uyulduğu tespit edilmiştir. Amacını gerçekleştiren Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümünde eğitim gören 30 piyano öğrencisiyle veri toplama yöntemlerinden anket tekniğini kullanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, ezber çalmanın önemi ve gerekliliği görüşüne katıldıklarını, ancak bu konu ile ilgili herhangi bir eğitim almadıkları ve ezberleme teknikleri esaslarına yeterince uymadıkları için zorluklar ile karşı karşıya kaldıklarını göstermektedir. Kanizinin yapmış olduğu tez yapılan bu araştırma ile paralellik göstermektedir.

H. İlyas Göz, “Hafızanın Anlamaya Etkileşimi”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı / Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı, Doktora tezi, 1992, Konya

Bu araştırmada, “hafıza yanılması” olgusunu merkez alarak anlama ve hafıza süreçleri arasındaki etkileşim incelenmiştir. Bu maksatla, Özakpınar’ ın (1978) hafıza yanılmalarını açıklamak için formüle etmiş olduğu “İki ayrı hafıza kodu ” teorisinin anlama sürecini açıklayabilme açısından implikasyonları ortaya konmuş ve deneysel olarak tahkik edilmiştir. Teorinin hafıza yanılmalarına dair belli başlı üç mantıksal sonucu dört ayrı deneyde test edilmiştir. Araştırma gerçekleştirilirken, 23–26 yaşalar arasında farklı meslek guruplarına dahil olan 28 erkek denekle çalışılmıştır. Deneklere birbiri ile paralel dört deney uygulanmıştır.

Deneylerde deneklere ön bilgili ve ön bilgisiz pasajlar sunulmuş ve hangisinin daha fazla hatırlandığı ve hangisinde yanılmanın daha az olduğu araştırılmış, pasajların hatırlanmasında tekrarlar yanılmanın ne kadar azaldığı saptanılmaya çalışılmış, pasajları anlamamanın kısıtlandığı deney ortamında ezberleme talimatı verilmiş ve yanılmanın hangisinde daha az olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda İlyas Özün hazırlamış oldu araştırma, yapılan bu araştırmaya, ön bilgili ve ön bilgisiz çalışmaların, ezberin ve tekrarın ne derece önemli olduğu doğrultusunda katkıda bulunmuştur.

Banu Tavat Cangöz, “Çalışma Türünün Bellek Ölçümleri Üzerindeki Etkileri”, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Mayıs 1997, Ankara

Banu Tavat Cangöz bu araştırmada; bellek ölçümleri arasındaki ayrımları belirleyen önemli etkenlerin ortaya çıkarılmasını amaçlanmıştır. Araştırmayı gerçekleştirmek amacıyla, Hacettepe Üniversitesi Edebiyat fakültesi öğrencilerinden toplam 240 denekle (120 kız, 120 erkek) çalışılmıştır. Denekler, çalışma ve test aşamalarına bireysel olarak tabi tutulmuştur. Ölçümlerin değerlendirilmesinde, dört ayrı tek yönlü varyans analizi ve Tukey testi teknikleri kullanılmıştır. İstatistiksel analiz sonuçlarına göre, çalışma koşulu türü değişkenin dört farklı bellek ölçümü üzerindeki temel etkisini anlamlı bulunmuştur. Sonuçta episodik ve semantik bellek ayrımının farklı bilgi işleme düzeylerini değişik derecelerde içerdiği deneysel olarak gösterilmiştir. Bu

araştırma semantik ve episodik bellek kavramlarının açıklanması ve müzik eğitimiyle ilişkilendirilmesi açısından önem taşımaktadır.

Ayşe Ayçiçeği, “Uyarının Hafızaya Kodlanmasında İşitsel, Görsel ve Anlamsal Özelliklerin Etkisi”, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ocak 1996, İstanbul

Bu çalışmada uyarının hafızaya kodlanmasında, uyarının hangi özelliklerinin etkili olduğu, bu özelliklerin yaşa, cinsiyete bağlı olarak değişip değişmediği, uyarının görsel özelliklerinin tek başına mı yoksa sözlü olarak isminin söylenmesiyle birlikteni daha etkili olduğu araştırılmıştır. Araştırmaya 5–13 yaş gurubundan 545 öğrenci katılmış ve öğrencilerle teker teker çalışılmıştır. Öğrencilere uygulanan deney ve tanıma testi, işitsel, görsel ve anlamsal olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Elde edilen sonuçlar, 5 yaş hariç 6–13 yaş gurubunda uyarının hafızaya kodlanmasında uyarının işitsel, görsel, anlamsal özelliklerinin hepsinin etkili olduğunu göstermektedir. Ayrıca cinsiyet faktörünün de anlamlı bir fark yaratmadığı tespit edilmiştir. Ayçiçeğinin hazırlamış olduğu tez ile yapılan bu araştırma ilişki içerisinde. Özellikle hafıza çeşitlerinin belirtilmesi ve uyarının işitsel, görsel ve anlamsal açıdan değerlendirilmesi, müziğin kaydedilmesini etkileyen faktörlerin belirlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Araştırma ile ilgili makaleler;

Aaron Williamon ve Tobias Egnerb “Memory Structures For Encoding And Retrieving A Piece Of Music: An ERP Investigation(Müzik parçalarının hafızadan geri çağırılması ve kodlanması için hafıza yapıları: ERP araştırması)” Müzik Kraliyet Okulu, Sinirbilimleri ve Psikolojik hastalıklar bölümü, Tıp fakültesi, Imperial College London, İngiltere, ERP araştırması, 18 Mayıs 2004

Bu çalışma, “profesyonel müzik hafızasının, davranışsal ve sinirsel ilişkisini, özellikle karmaşık müzik parçaları içerisindeki belirli aralıkların, hafızada kodlama ve geri çağırma için sunduğu yapısal işaretleyicilerin olduğu” hipotezini incelemiştir.

Altı piyanistten, eserlerin içerisindeki giriş bölümlerinin yapılanması ve hazırlanan müzik ölçülerinin tanımlanması için, J.S.Bach ın hazırladığı bir eserin giriş bölümünü öğrenmeleri ve daha sonra da bunları hatırlamaları istenmiştir. Ezbere çalınan parçanın performansı; katılımcılar görsel hafızadan hatırlama bölümün de yani, eşlenen yeni aralıklardan ayrılma zorunluluğu olan eserin giriş bölümündeki tek aralıklarda yer almışlar. Hatırlama bölümü sırasında EEG(electroencephalogram) kaydedildi ve olay-ilişkili potansiyeller (ERP’ler-event-related potentials) yapısal ve yapısal olmayan aralıklar içerisindeki durumların hipotezine göre doğru tanımlanan uyarıcı denemelerin giriş bölümlerinin ortalamaları alınmış.

Sonuç olarak bu araştırmada, uyumlu(yapısal) aralıkların doğru tanımlanmaları uyumsuz aralıkların (yapısal olmayanların) hatırlanmasından belirgin bir şekilde daha hızlı ve daha yüksek doğruluk gösterdiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte, (yapısal) uyumlu aralıkların hatırlanması, (sağdaki beyin bölümü) sağ centro-parietal scalp dağılımı ve 300–400 ms gizliliğinde önemli bir seviye, daha büyük negatif ERP seviyelerindeki sıçramalar ile ilişkilendirilmelidir. Bu ortagizlilikteki negatiflik, kompleks, anlamsal yapıların geri çağırılması ve kodlanmasındaki ipuçları bildiren uyarıcıların işlem içeriklerini belirler. Aynı zamanda bu olgu nitelik ve kavramsal olarak klasik N400 ERP si kadar daha önce tanımlanmış, hatırlama hafıza ERP'lerinden daha farklı olduğu tespit edilmiştir. Bu bilgiler profesyonel hafızanın var olan teorilerini desteklemektedir.

Yapılan bu araştırma beyinde nota aralıklarının kodlanması ve ipuçları ile nasıl geri çağırıldığını ve davranış ile sinir ilişkisini araştırmaktadır. Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarında yapılan bu araştırmanın giriş bölümdeki, hafıza gruplarının tanımlanmasında araştırma yardımcı olmaktadır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu araştırma, betimsel bir çalışmadır.

Bu araştırma, kaynak tarama ve görüşme yöntemlerinden yararlanılarak hazırlanmıştır. Tarama modeli uygulanarak, AGSL, Müzik Eğitim Fakülteleri müfredatları incelenmiş ezber ile ilgili herhangi bir veriye rastlanılmamıştır. Yine tarama yöntemi ile Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı İlköğretim ve Lise Devresi öğrencilerinin ezberi kullanma durumlarının saptanması amaçlanmış, konservatuvar sınav yönergeleri ve öğretim programları incelenmiştir.

Araştırmada, öğrencilerin ezberi ne sıklıkta kullandıklarını, hangi yöntemler ile gerçekleştirdiklerini belirlemek ve öğretmenlerin öğrencilerine ezber alışkanlığını kazandırmak için, hangi çalışma yöntemlerini uygulattıklarını öğrenmek, ayrıca ezberin gerekliliği hakkında öğrenci ve öğretmenlerinin görüşlerini tespit etmek amacıyla görüşme yönteminden yararlanılmıştır.

Görüşme sorularının işlenilmesinde tablolar, değerlendirilmesinde ise yüzde ve frekans değerleri kullanılmıştır. Her çizelgenin ardından metinler halinde, tablolar ile ilgili sözel açıklamalara yer verilmiştir.

Bu araştırmanın evreni, Devlet Konservatuvarları Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı İlköğretim ve Lise Devresi öğrencilerinden ve öğretmenlerinden oluşmaktadır. Seçilen örneklemin evreni temsil edeceği ilkesinden hareketle, araştırmanın örneklemini, ülkemizin en köklü ve gelişmiş devlet konservatuvarı olan Hacettepe Devlet Konservatuvarı Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı İlköğretim ve Lise Devresi öğrencileri ve bu öğrencilerin öğretmenleri oluşturmaktadır.

Örneklemin Özelliklerine İlişkin Dağılımlar

Tablo 1. Örneklemi Oluşturan Öğrencilerin Devrelere İlişkin Dağılımları

Devre	f	%
İlköğretim	33	51,56
Lise	31	48,44
Toplam	64	100

Tablo 1’de örneklemi oluşturan öğrencilerin %51,56’sı ilköğretim devresinde eğitimlerine devam ederken, %48,44’ü lise devresine devam etmektedirler. Toplamda ise 64 öğrenci ile görüşme yapılmıştır.

Tablo 2. Örneklemi Oluşturan Öğrenci ve Öğretmenlerin Kullandıkları Çalgılara Göre Dağılımları

Çalgılar	Öğrenciler		Öğretmenler	
	F	%	f	%
Keman	30	46,87	5	35,72
Viyola	8	12,50	2	14,28
Viyolonsel	17	26,56	4	28,57
Kontrbas	9	14,07	3	21,43
TOPLAM	64	100	14	100

Tablo 2’de örneklemi oluşturan 14 öğretmenin çalgı dağılımı ile, 64 öğrencinin çalgı dağılımının paralellik gösterdiği ve sırası ile keman, viyolonsel, kontrbas ve viyola şeklinde sıralandığı görülmektedir.

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, “Devlet Konservatuvarı İlköğretim ve Lise Devresi Müzik Bölümü Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı öğrencilerinin ezberi kullanma / ezber çalma durumları nelerdir?” sorularına yanıt aramak amacı ile araştırma soruları sıralamalarına uygun olarak, Hacettepe Devlet Konservatuvarı öğrenci ve öğretmen görüşleri belirtilmiş, bulgulara dair yorumlar yapılmıştır.

Tablo 3. Öğrencilerin istek ve beklentileri ile ilgili sorulara verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı

	Evet		Hayır		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
1. Müzik eğitimini kendi isteğinizle mi seçtiniz?	63	98,44	1	1,56	64	100
2. Çalgınızı kendi isteğinizle mi seçtiniz?	46	71,88	18	28,12	64	100
3. Çalgınızı seviyor musunuz?	64	100	-	-	64	100

Tablo 3 ‘de görüldüğü gibi, öğrenciler müzik eğitimini ve çalgılarını kendi isteği ile seçmekte ve çalgılarını sevmektedir. Bu doğrultuda, öğrencilerin istek ve beklentilerinin, öğrenme ve ezberleme için yeterli olduğu söylenebilir.

Tablo 4. Öğrencilerin “düzenli olarak çalgı çalışıyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı

Evet		Hayır		Kısmen		Toplam	
f	%	f	%	f	%	f	%
58	90,62	2	3,13	4	6,25	64	100

Tablo 4’de öğrencilerin, büyük bir çoğunluğunun, çalgılarına yeterli zamanı ayırmakta olduğu, öğrencilerin, kalıcı öğrenmelerin ve ezber aşamalarından ara, bul, geri getir işlemini daha iyi gerçekleştirmesi bakımından olumlu durumda olduğu söylenebilir.

Tablo 5. Öğrencilerin “çalgı derslerinde, eserinizi ya da etüdünüzü ezbere çalışıyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı

Cevaplar	f	%
Evet	30	46,87
Hayır	10	15,63
Kısmen	24	37,50
Toplam	64	100

Tablo 5’de, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun derslerinde ezberi kullandığı görülmektedir. Bu doğrultuda, Hacettepe Devlet Konservatuvarında ezberi, çalgı eğitiminde kullanılan bir yöntem olarak gören öğretmen ve öğrencilerinde olduğu söylenebilir.

Tablo 6. Öğrencilerin, ezber yapma yöntemleri hakkında herhangi bir bilgiye sahip olup olmadığını ve bu konuda öğretmenleri ile herhangi bir çalışma yapıp yapmadığını ölçen soruya, verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı

Sorular	Evet		Hayır		Kısmen		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Herhangi bir bilgiye sahip mi?	2	3,13	59	92,19	3	4,68	64	100
Herhangi bir çalışma / yardım (aldı mı) yaptı mı?	4	6,25	52	81,25	8	12,50	64	100

Tablo 6’ de öğrencilerin ezber yöntemleri hakkında bilgi sahibi olmadığı, bilinçli bir yöntemle ezber yapmadıkları ayrıca ezber konusunda öğretmenlerinden yardım almadıkları ve herhangi bir çalışma yapmadıkları söylenilebilir.

Öğrencilerin, tamamladıkları eser ya da etüdü ezberlerken hangi yöntemlerle çalışmalar yaptıklarını ölçen soruya verdikleri yanıtlar aşağıdaki iki tablo ile açıklanmıştır;

Tablo 6a’ da ve 6b’ de öğrencilerin vermiş olduğu cevaplar ezber yöntemlerinin başlıkları altında toplanmaktadır. Çünkü öğrenciler farkında olmadan bu yöntemleri kullanmaktadır.

Tablo 6a. Ezber Yöntemlerinin Kullanılma Durumlarının yüzde ve frekans dağılımı

EZBER YÖNTEMLERİ	f	%
Kulak ezberi	45	70,31
Göz ile ezberleme	40	62,5
El kol ve parmak hareketlerinin ezberlenmesi	51	79,68
Zekâ ile ezberleme	10	15,62
Hepsi	3	4,68
Hiçbiri	3	4,68

Tablo 6a’ da görüşme yapılan öğrencilerin sırasıyla en çok; el, kol ve parmak hareketlerinin ezberlenmesi- kulakla ezbere alma-göz ile ezberleme ve en az olarak ta zeka ile ezberleme yöntemlerini kullandıkları söylenilebilir. Ayrıca yine tablodan öğrencilerin %4.68 ezber yöntemlerinin hepsini kullanırken, %4.68’i ise ezber yöntemlerinin hiç birini kullanmadığı görülmektedir.

Tablo 6b. Ezber yöntemlerinin öğrenciler tarafından teker teker veya gruplar halinde kullanılma durumlarının, yüzde ve frekans dağılımı

EZBER YÖNTEMLERİ		f	%
Yöntemlerden herhangi birini kullananlar	Kulak ezberi	1	1,56
	Göz ile ezberleme		
	El kol ve parmak hareketlerinin ezberlenmesi	5	7,82
	Zekâ ile ezberleme	1	1,56
Yöntemlerden herhangi ikisini kullananlar		23	35,94
Yöntemlerden herhangi üçünü kullananlar		28	43,76
Yöntemlerden tümünü kullananlar		3	4,68
Yöntemlerden hiçbirini kullanmayanlar		3	4,68
Toplam		64	100

Tablo 6b’ de görüşme yapılan öğrencilerin, ezber yöntemlerinden en çok üçünü ve ikisini bir arada kullandığı söylenebilir.

Tablo 7. Öğrencilerin, “ezber yaparken eserin uzunluğundan ve zorluğundan etkilenmekte misiniz?” sorusuna verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı

Sorular	Cevaplar		Evet		Hayır		Kısmen		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Uzunluğundan etkileniliyor mu?	21	32,80	36	56,25	7	10,95	64	100		
Zorluğundan etkileniliyor mu?	25	39,06	20	31,25	19	29,69	64	100		

Tablo 7’de, öğrencilerin ezber yapmasında eserin veya etüdün zorluğunun ve uzunluğunun büyük bir sorun yaratmadığı ayrıca eserin veya etüdün zorluğundan ve uzunluğundan etkilenen öğrenciler olduğu gibi hiç etkilenmeyen öğrencilerinde olduğu söylenebilir.

Tablo 8–9-10’da 6. sınıflara ait bulgular ve yorumlar yer almamaktadır. Çünkü çocuklar çok basit formlardaki eserlere çalışmakta daha çok etüt çalışmalarına ağırlık vermektedirler. Dönem ve besteci ayrımının henüz farkına varmayacak kadar yenidirler.

Tablo 8. Öğrencilerin, ezber yaparken herhangi bir dönemde ve herhangi bir bestecinin eserlerinde zorlanıp zorlanmadığını ölçen soruya verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı

Cevaplar	Evet		Hayır		Kısmen		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Zorlandığınız dönem var mı?	2	3,5	46	80,71	9	15,79	57	100
Zorlandığınız besteci var mı?	3	5,29	51	89,42	3	5,29	57	100

Tablo 8’ de öğrencilerin ezber yaparken büyük bir çoğunluğunun müzik dönemlerinde zorluk yaşamadığı ayrıca öğrencilerin, ezber yaparken besteciler konusunda büyük bir zorluk ile karşılaşmadığı söylenilebilir.

Tablo 9. Yirmibirinci soruyla bağlantılı olarak öğrencilerin hangi dönemlerde zorlandığını gösteren çizelgenin yüzde ve frekans dağılımı

Cevaplar	Barok		Klasik		Romantik		Çağdaş		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Evet	1	33,3					1	12,5	2	18,19
Kısmen	2	66,6					7	87,5	9	81,81
Toplam	3	100					8	100	11	100

Tablo 9 ’ da bazı öğrencilerin ezber yaparken müzik tarihi içerisindeki barok ve çağdaş dönemlere ait eserlerde zorlandıkları söylenebilir.

Tablo 10. Öğrencilerin, eser ya da etütlerini ezber yaparken herhangi bir güçlükle karşılaşp karşılaşmadığını, güçlükle karşılaşan var ise bu güçlükleri aşmak için kendilerince geliştirdiği farklı ezber yöntemlerinin olup olmadığını ölçen soruya, verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı

	Evet		Hayır		Kısmen		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Güçlüklerle karşılaşılıyor musunuz?	7	10,95	46	71,87	11	17,18	64	100
Çözüm yöntemleri geliştiriyor musunuz?	5	27,8	5	27,8	8	44,4	18	100

Tablo 10’da, öğrencilerin büyük bir bölümünün, ezber yaparken herhangi bir güçlükle karşılaşmadığı söylenilebilir. Güçlüklerle karşılaşan öğrencilerin ise yarısından fazlasının kendilerince çözüm yöntemleri geliştirmekte ve bu yöntemleri uygulamakta oldukları söylenebilir.

a. Öğrencilerin Ezber Çalma Konusundaki Görüşleri

Tablo 11a. Bir eserin veya etüdün ezbere çalınmasının ne derece önemli olduğunu ölçen soruya öğrencilerin verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı,

Cevaplar	f	%
Evet	50	78,12
Hayır	9	14,07
Kısmen	5	7,81
Toplam	64	100

Tablo 11a’da öğrencilerin büyük bir bölümünün ezber çalmanın önemli olduğu görüşüne katıldıkları söylenilebilir.

Tablo 12a. Bir eserin hatasız ve müzikal çalınmasında, eserin ezberlenmiş olmasının ne derece etkili olduğunu ölçen soruya öğrencilerin verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı,

Sorular	Evet		Hayır		Kısmen		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Hatasız çalma	36	56,25	16	25	12	18,75	64	100
Müzikal çalma	38	59,38	12	18,75	14	21,87	64	100

Tablo 12a’da öğrencilerin çoğunluğunu oluşturan gurubun ezber çalma ile hatasız çalma arasında doğru orantı olduğu görüşünde olduğu söylenilirken, ezber çalma ile hatasız çalma arsında hiçbir ilişkinin olmadığını savunan öğrencilerinde olduğu söylenilebilir. Bunun yanı sıra öğrencilerin yarısından fazlasının ezbere çalınca daha müzikal çalındığı görüşünde olduğu, geride kalan küçük bir gurubun ise bu görüşe katılmadığı söylenilebilir.

Tablo 13a. Bir eseri / etüdü ezbere çalmanın, kişinin çalgı hakimiyetini ve yorum yeteneğini ne derece etkilediğini (arttırdığını) ölçen soruya, öğrencilerin verdikleri cevapların yüzde ve frekans dağılımı

Cevaplar	Evet		Hayır		Kısmen		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Enstrümana hakimiyet	54	84,37	6	9,38	4	6,25	64	100
Yorum yeteneği	48	75	13	20,31	3	4,69	64	100

Tablo 13a’ da, öğrencilerin eserlerini ezbere çaldıkları zaman çalgılarına daha fazla hakim oldukları ve ezber çalmanın ileriye dönük bilgi birikimine olumlu yönde katkıda bulunduğu söylenilebilir. Bunun yanı sıra öğrencilerin ezber yaparken daha fazla yorum yapabildikleri, eserine veya etüdüne daha fazla yoğunlaşabildikleri söylenebilir.

b) Öğretmenlerin Ezber Çalma Konusundaki Görüşleri

Tablo 14b. Çalgı eğitiminde ezberin yeri ve öneminin ne olduğunu ölçen soruya öğretmenlerin verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı,

Cevaplar	f	%
Çok Önemi	9	64
Kısmen Önemli	5	36
Toplam	14	100

Tablo 14b’de, öğretmenlerin çalgı eğitiminde ezberin çok önemli olduğu görüşünde birleştikleri ve hiçbir öğretmenin ezberin önemsiz olduğu görüşünü savunmadığı söylenebilir.

Öğretmenlerin “ Sizce bir eserin ezbere çalınması, kişiye ne gibi olumlu yönler kazandırır?” sorusuna verdikleri yanıtlar şu şekildedir;

Görüşme yapılan öğretmenler, öğrencilerinin ezber çaldıkları zaman, esere daha fazla konsantre olduklarını, esere ve enstrümana hakim olduklarını, müziği hissedip benimseyerek esere kendilerinin de bazı yorumlar kattıklarını, daha rahat ve kendine daha fazla güvenerek eserlerini çaldıklarını ayrıca şeffe ve çevresindekilerle iletişiminin çok daha kolay olduğunu araştırmacıya belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin “ Sizce ezberin; öğrencilerinizin kalıcı öğrenmelerine yönelik olumlu / varsa olumsuz yönleri nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtlar şu şekildedir;

Öğretmenlerin hepsi, ezberin kalıcı öğrenmelerde olumlu etkisi olduğu düşüncesinde birleşmektedirler. “Olumlu yönleri nelerdir?” soruna verdikleri cevap ise hemen hemen aynıdır.

Öğretmenlerin görüşleri, ezbere çalmanın, eseri ezberlemenin dışında, değişik yay hareketlerinin, dönem özelliklerinin, yorumların öğrenilmesi ve bu öğrenilen bilgilerin bir sonraki aynı döneme ait eserde hiç zorlanmadan kolaylıkla uygulayabilmesi açısından oldukça önemli olduğu şeklindedir. Ayrıca öğretmenler, sürekli ezber çalışmanın alışkanlık haline getirilerek yeni öğrenilen eserlerin daha kolay ezber yapılabildiği görüşüne sahiptirler.

Tablo 15b. Öğretmenlerin, bir eseri veya etüdü ezbere çalmanın, kişinin çalgısına olan hakimiyetini ve yorum yeteneğini ne derece olumlu yönde etkilediğini ölçen soruya, verdikleri yanıtların yüzde ve frekans dağılımı

	Evet		Hayır		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Çalgısına hakimiyet	12	85,72	2	14,28	14	100
Yorum yeteneği	13	92,85	1	7,15	14	100

Tablo 15b’de görüşme yapılan öğretmenlerin ezbere çalışmanın, hem sahne performansını açısından hem de ileriye dönük kalıcı öğrenmeler açısından önemli olduğunu savunduklarını ayrıca çalgısına olan hakimiyeti olumlu yönde etkilediği görüşünde oldukları söylenebilir. Öğretmenler, ezbere çalmanın kişinin

eseri ya da etüdü yorumlama yeteneğini artırdığı ve öğrencilerin eseri ya da etüdü daha fazla hissettiği görüşünde olduğu söylenilebilir.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Görüşme yapılan öğrencilerin istek ve beklentilerinin ezber yapmaya ve kalıcı öğrenmelerin gerçekleşmesine yönelik olduğu görülmüştür. Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin yeterli olduğu anlaşılmıştır.

Mevcut durumda, Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı müzik bölümü yaylı çalgılar anasanat dalı öğrencileri ile yapılan görüşme sonrasında, öğrencilerin çoğunluğunun derslerde etütlerini /eserlerini, sadece sınav zamanına doğru ezbere çaldıklarını, ezber yöntemleri hakkında öğrencilerin herhangi bir bilgi sahibi olmadıkları ve bu konuda öğretmenlerinden de yardım almadıkları tespit edilmiştir. Konservatuvarda görevli eğitimcilerin öğrencilere ezber yapma üzerine herhangi bir yöntem önermeden sınavlarda ve derslerinde ezber çalmalarını istemeleri çelişkili bir durum ortaya çıkartmaktadır. Öğrenciler, ezber yaparken genellikle tekrar yöntemini kullanmakta ve diğer ezbere alma tekniklerini fazla kullanmamaktadır. Özellikle bazı öğrencilerin zeka ezberi yöntemini hiç kullanmadıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin genellikle göz, kulak ve el, kol ve parmak hareketlerinin ezberi yöntemlerini kullanıldığı görülmektedir.

Öğrenciler, eserleri ya da etütleri ezbere alırken; eserlerin / etütlerin uzunlukları, dönem özellikleri ve bestecileri ile ilgili çok fazla sorun yaşamadıkları tespit edilmiştir. Bu konuda problem yaşayanlar ise bu sorunları aşmak için ya, öğretmeninden yardım almakta ya da kendilerince çözüm üretmekte veya hiçbir çaba sarf etmemektedirler. Öğrencilerin sorun yaşadıkları zaman, en çok kullandığı yöntem tekrarla yaptıkları yöntemlerdir.

Öğrenciler, eserlerini veya etütlerini ezbere çaldıkları zaman, esere/etüde yoğunlaşıp daha fazla konsantre olabildiklerini, nota kaygısını aradan çıkardıkları zaman tekniklerine, eserin /etüdün müzikal dinamiklerine daha fazla dikkat edebildiklerini ve eseri hissedebildiklerini belirtmişlerdir. Bu doğrultuda, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, ezbere çalmanın, çalgıya olan hakimiyeti, kişinin yorumlama yeteneğini artırdığı ve performansta hata payını azalttığı görüşün de olduğu söylenebilir.

Bu durum, öğrencilerden büyük bir çoğunluğunun, ezbere çalmayı onayladıkları görüşünde olduğunu göstermektedir. Ezberi onaylayan grup her hangi bir öneri getirmezken, onaylamayan ve kısmen onaylayan gruplar önerilerini belirtmişlerdir. Bu öneriler daha çok, ezberin, sınavlarda not alama kaygısından dolayı heyecana sevk ettiği, bu nedenle sınavlarda ezbere çalınsa bile önlerinde mutlaka notanın da olması gerektiği, ezber yapmaya çok vakit ayırdıklarını, bu yüzden diğer derslerine fazla zaman ayıramadıklarını, diğer derslerine daha fazla zaman ayırabilmek için, sınavlarda ezberin daha az önemli olması gerektiği

şeklindedir. Ayrıca öğrencilerin, çok başarılı insanların, eserlerini ezbere çalması ile ezbere çalmaması arasında büyük bir fark olmadığı için ezber çalmanın çokta şart olmadığı görüşünde olduğu da görülmektedir.

Öğretmenler, ezberin müzik eğitiminde çok önemli olduğu, özellikle çalgı eğitiminin ilk yıllarında öğrencilere mutlaka ezbere çalma alışkanlığının kazandırılması gerektiğini çünkü çalgı çalmaya yeni başlayan öğrencinin, aldığı etütleri veya eserleri ezbere çalarak kendini daha fazla kontrol edebildiğini ve daha iyi öğrenmeler gerçekleştirebildiğini düşünmektedirler. Ayrıca öğretmenler, ezberin kalıcı öğrenmelere yönelik olumlu yönlerinin olduğunu, ezber çalmanın enstrümana hakimiyeti ve kişinin yorumlama yeteneğini artırdığını belirterek, ezberin önemini bir kez daha vurgulamışlardır.

Görüşme yapılan öğretmenler herhangi bir öneri belirtmemişlerdir. Öğretmenlerin birleştiği nokta ezberin küçük yaşlarda şart olduğu konusudur. Zaten öğretmenler, küçük yaşlarda kazanılan bu alışkanlığın, ileriki yaşamlarında çok doğal bir işlev haline geleceğini düşünmektedirler. Yalnız ezbere çalmanın endişeye sevk ettiğini düşünen öğretmenler ise ezbere çalmanın, çocukların hayatlarını etkileyecek kadar şart olmasından rahatsız olduklarını da araştırmacıya belirtmişlerdir.

Öneriler;

Uygulayıcılara Yönelik Olan Öneriler;

İlk önce konservatuvar öğretmenleri, daha sonara da geleceğin sanatçıları ve sanatçı öğretmeni olacak olan konservatuvar öğrencileri, ezbere alma yöntemleri konusunda bilgilendirilmelidir.

Konservatuvar yöneticilerine ve anasanat başkanlarına, öğrencilerin ezbere alma aşamalarından zeka ezberinin gerçekleşmesine imkan sağlamak amacı ile öğrencilere eğitimlerinin daha ilk yıllarından itibaren seviyelerine uygun olarak armoni dersi verilmesi önerilmektedir.

Ezberin daha nitelikli bir öğretim yöntemi olması amacı ile öğretmenlerin, öğrencileri zorlamayacak şekilde derslerde de ezberle ilgili çalışmalar yapmaları önerilmektedir.

Araştırmacılara Yönelik Olan Öneriler;

1. Devlet Konservatuvarlarına yönelik olan bir başka çalışmanın da, küçük yaşta profesyonel anlamda çalgı eğitimi alan öğrencilerin psikolojik durumları üzerine olması önerilmektedir.

2. Profesyonel anlamda müzik eğitimi alan öğrencilerin ya da müzisyenlerin bilgi işlem aşamasında müziği nasıl işledikleri de diğer bir araştırma konusu olarak önerilmektedir.

KAYNAKLAR LİSTESİ

Ayçiçeği, A. (1996). *Uyarının Hafızaya Kodlanmasında İşitsel, Görsel ve Anlamsal Özelliklerin Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: **Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı**.

Cangöz, B,T (1997). “*Çalışma Türünün Bellek Ölçümleri Üzerindeki Etkileri*”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, **Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**.

Fenmen, M. (1991). *Müzikçinin Elkitabı*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 1991.

Göz, İ. (1992). “*Hafızanın Anlamaya Etkileşimi*”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı**.

Kanizi, G (1999). “*Piyano Çalmada Ezber*” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, **Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**.

Markowitsch, H. J. (2004). *Bellek ve Amnezi*, (çev.: Edit. : İ. Hakan Gürvit) Davranışsal ve Kognitif Nörolojinin İlkeleri. İstanbul: Yelkovan Yayıncılık.

Senemoğlu, N (2001). “*Gelişim – Öğrenme ve Öğretim - Kuramdan Uygulamaya*”, Gazi Kitabevi, Ankara.

Uçan, A (1994). *İnsan ve Müzik, İnsan ve Sanat Eğitimi*. Ankara; Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Williamon, A; Egnerb, T (2004). “*Memory Structures For Encoding And Retrieving A Piece Of Music: An ERP Investigation*” United Kingdom Division of Neuroscience and Psychological Medicine, Faculty of Medicine Imperial College, London, England, ERP, Elsevier Pub.

YAZAR NOTLARI

Bu makale 2006 yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yapılan “ Devlet Konservatuvarları Müzik Bölümü İlköğretim Ve Lise Devresi Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı Öğrencilerinin Enstruman Çalmada Ezberi Kullanma /Ezber Çalma Durumları (Hacettepe Üniversitesi Örneği) ” adlı yüksek lisans tezinin bir özetidir.